

Inbreng van Frank Nevens (Provincie Vlaams-Brabant)

Van toekomstvisie naar concrete verandering in dorpen

Frank Nevens deelde zijn ervaringen met duurzame ontwikkeling, transitie management en het ontwikkelen van toekomstvisies. Hij nodigde ons uit na te denken over hoe we een inspirerende langetermijnvisie kunnen vertalen naar concrete veranderingen op lokaal niveau.

1. Een toekomstvisie ontwikkelen voor de volgende generaties

Aan de hand van projecten zoals *Opgewekt Pajottenland*, dat streefde naar een energieneutrale regio, werd duidelijk dat ambitieuze toekomstvisies niet vanzelf leiden tot concrete resultaten. Binnen LEADER-projecten met plattelandsgemeenten werden wel positieve ervaringen opgedaan. Belangrijk is dat toekomstvisies in de eerste plaats ontwikkeld worden voor de volgende generaties. Toch zijn jongeren vaak nauwelijks vertegenwoordigd in participatietrajecten, terwijl de beslissingen van vandaag een grote impact hebben op hun toekomst. Het blijft een uitdaging om hen actief te betrekken, bijvoorbeeld via jeugdraden.

2. Duurzaamheid moet ook aantrekkelijk en plezierig zijn

Duurzame ontwikkeling wordt vaak omschreven aan de hand van *people, planet en profit*. Voeg daar gerust een vierde element aan toe: plezier.

De nadruk mag niet uitsluitend op problemen en verplichtingen liggen, maar vooral op het creëren van kansen en een aantrekkelijk toekomstbeeld. Hoe ziet een dorp eruit waarin mensen graag wonen, boeren graag werken en inwoners bewust kiezen voor lokaal geproduceerd voedsel? Het gaat erom mensen enthousiast te maken voor verandering. Vandaar kan je beter niet het woord *moeten*, maar **goesting** centraal stellen. Laat mensen goesting krijgen om iets te veranderen...

3. Durven denken buiten bestaande kaders

Benadruk het belang van creativiteit en verbeeldingskracht. Frank laat in zijn lessen met bio-ingenieurs bijvoorbeeld studenten toekomstbeelden schilderen zodat ze op een andere manier over maatschappelijke uitdagingen gaan nadenken. *Hoe verbeeld je die duurzame toekomst?* Daarbij moedigt hij hen aan om bestaande regels en systemen in vraag te stellen. Veel maatschappelijke afspraken zijn door mensen gemaakt en kunnen dus ook veranderd worden. Alleen de natuurwetten bepalen vaste grenzen.

Naast kennis van systeendenken zijn vooral durf, verbeelding en de bereidheid om buiten de eigen comfortzone te treden, essentieel.

4. Van mondiale uitdagingen naar het eigen dorp

Een belangrijk begrip bij dit alles is **nabijheid**. Grote uitdagingen zoals de klimaatverandering en de energietransitie worden concreter wanneer ze vertaald worden naar de eigen leefomgeving.

Energieproductie evolueert bijvoorbeeld weer van grootschalige centrale systemen naar meer lokale productie. Ook voedselvoorziening kan opnieuw sterker verbonden worden met de directe omgeving en de lokale producenten.

Een toekomstvisie op dorpsniveau maakt deze veranderingen tastbaar en biedt inwoners de mogelijkheid om er zelf aan bij te dragen. Daarbij volstaat technologische innovatie niet. Ook de samenleving, onze manier van denken en ons persoonlijk gedrag moeten mee veranderen.

5. Een visie moet leiden tot concrete actie

De ervaringen met *Opgewekt Pajottenland* toonden aan hoe moeilijk het kan zijn om een ambitieuze visie in de praktijk te realiseren. Vooral het lokale verzet tegen windturbines zorgde voor ontgoocheling.

Frank leerde heel concreet bij VITO dat een visie pas waarde krijgt wanneer ze vertaald wordt naar concrete projecten en acties.

Verandering ontstaat bovendien niet uitsluitend door grote plannen of beleidsmakers. Vaak zijn er lokaal al kleine initiatieven en ontwikkelingen aanwezig. De uitdaging bestaat erin deze te herkennen, met elkaar te verbinden en te versterken, zodat de transitie zichtbaar kan versnellen en mensen kan 'aansteken'.

6. Conclusie

Een toekomstvisie mag niet eindigen als een document dat in een kast verdwijnt.

Een sterke dorpsvisie combineert verbeeldingskracht, enthousiasme en betrokkenheid van verschillende generaties met concrete, haalbare acties.

Door buiten bestaande kaders te denken, jongeren te betrekken en voort te bouwen op initiatieven die lokaal al groeien, kunnen dorpen actief werken aan een aantrekkelijke en duurzame toekomst.

De essentie is niet alleen nadenken over wat anders moet, maar vooral samen durven dromen over wat mogelijk is en daar vervolgens mee aan de slag gaan.